

Brussel, 8.11.2021
COM(2021) 682 final

**VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE
RAAD**

Cosme

Programma voor het concurrentievermogen van ondernemingen en kmo's 2014–2020

Monitoringsverslag 2016

Inhoud

1. Inleiding.....	2
2. Activiteiten en resultaten 2016	3
2.1 Toegang tot financiering.....	4
2.2 Toegang tot markten	5
2.3 Verbetering van de randvoorwaarden en het concurrentievermogen	7
2.4 Bevordering van ondernemerschap en de ondernemerschapscultuur	8
3. Ondersteunende maatregelen en administratieve uitgaven	9
4. Bijdrage aan de doelstelling van integratie van de klimaatdimensie	10
5. Conclusie	11
BIJLAGE	12

1. INLEIDING

Cosme is een EU-programma ter verbetering van het concurrentievermogen van ondernemingen, met name van kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's). Het bouwt voort op het Programma voor ondernemerschap en innovatie (EIP) 2007-2013, dat is vastgesteld uit hoofde van het kaderprogramma voor concurrentievermogen en innovatie. Er wordt gestreefd naar optimale koppelingen met andere uitgavenprogramma's van de EU, met name de Europese structuur- en investeringsfondsen en Horizon 2020, met inbegrip van de innovatieactiviteiten die voorheen deel uitmaakten van het EIP.

Cosme voegt waarde toe door transnationale kwesties en markttekortkomingen aan te pakken op vier belangrijke gebieden¹:

1. verbetering van de **toegang tot financiering** voor kmo's in de vorm van eigen vermogen en schuld (ten minste 60 % van de totale begroting);
2. verbetering van de **toegang tot de markten** binnen en buiten de EU (21,5 %);
3. verbetering van de **randvoorwaarden** en het **concurrentievermogen** voor bedrijven, met inbegrip van kmo's (11 %);
4. **bevordering van ondernemerschap** (2,5 %).

Naast de 28² EU-lidstaten namen de volgende landen in 2016 deel aan Cosme: Albanië, Servië, Armenië, Turkije, Montenegro, Noord-Macedonië, Oekraïne en Moldavië.

De Commissie is verantwoordelijk voor de algehele uitvoering van Cosme. De eerste doelstelling wordt uitgevoerd met behulp van de financiële instrumenten die worden toevertrouwd aan het Europese investeringsfonds (EIF). Doelstellingen 2, 3 en 4 worden grotendeels gedelegeerd aan het Uitvoerend Agentschap voor kleine en middelgrote ondernemingen (Easme)³. Indirect beheer door internationale organisaties wordt voor bepaalde analytische en benchmarkingactiviteiten ook beoogd.

Dit verslag geeft een overzicht van de uitvoering van de Cosme-begroting in 2016, zoals voorgeschreven door de verordening. Gezien het meerjarige karakter van veel projecten is besloten de publicatie uit te stellen, zodat er uitgebreide resultaten en gegevens in het verslag kunnen worden opgenomen.

¹ Verordening (EU) nr. 1287/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2013.

² EU-27 + het Verenigd Koninkrijk, waarbij het Verenigd Koninkrijk ten tijde van de uitvoering van het project deel uitmaakte van de Europese Unie.

³ Vanaf 1 april 2021 is het uitvoerend agentschap dat de Cosme-projecten uitvoert het Europees Uitvoerend Agentschap Innovatieraad en het mkb (Eisma).

Het verslag omvat ondersteunende maatregelen en administratieve uitgaven. Nadere gegevens over de uitvoering van elke doelstelling zijn beschikbaar op de website⁴, samen met de lijst van begunstigden.

2. ACTIVITEITEN EN RESULTATEN 2016

De totale geplande begroting voor Cosme in de periode 2014-2020 (7 jaar) bedraagt 2,3 miljard EUR, inclusief administratieve kosten. Het is de bedoeling dat de financiële vastleggingen tot 2020 (het laatste jaar van het programma) geleidelijk toenemen. Voor elk jaar wordt een werkprogramma met begeleidende steunmaatregelen vastgesteld.

De begroting voor Cosme wordt uitgevoerd via vier begrotingsonderdelen met kredieten die worden toegelicht in het overeenkomstige herziene financieringsbesluit voor 2016⁵. Nadat de bijdragen van derde landen, ongebruikte kredieten van de vorige programmeringsperiode en diverse overdrachten hierbij waren opgeteld, bedroeg de voor 2016 beschikbare begroting:

- a) begrotingsonderdeel 02 01 04 01 voor administratieve uitgaven: 3 154 272 EUR;
- b) begrotingsonderdeel 02 01 06 01 voor de werking van het Easme-agentschap: 7 419 744 EUR;
- c) begrotingsonderdeel 02 02 01 voor alle andere operationele uitgaven: 125 410 483 EUR;
- d) begrotingsonderdeel 02 02 02 voor operationele uitgaven m.b.t. toegang tot financiering: 221 596 885 EUR.

Het financieringsbesluit voor ondersteunende maatregelen⁶ voorziet in een bijdrage van 4 711 000 EUR, die is opgenomen in begrotingsonderdeel 02 02 01 van de algemene begroting van de EU voor 2016.

Gemiddeld werd 84 % van de activiteiten van Cosme, met uitzondering van toegang tot financiering, aan het Easme gedelegeerd⁷.

In totaal werd **94,4 % van de beschikbare 358 miljoen EUR vastgelegd**. Voor de betalingen bedroeg de uitvoeringsgraad gemiddeld 75 %.

⁴ [Programming, monitoring and evaluation \(Programming, monitoring en evaluatie\) | Interne markt, Industrie, Ondernemerschap en Midden- en Kleinbedrijf \(europa.eu\)](#)

⁵ C(2016) 63 final.

⁶ C(2016) 60 final.

⁷ SEC(2013) 493 final.

2.1 TOEGANG TOT FINANCIERING

In de Cosme-verordening wordt aangegeven dat ten minste 60 % van de volledige begroting (1,4 miljard EUR) voor de periode 2014-2020 moet worden toegewezen aan financiële instrumenten.

In 2016 vormde toegang tot financiering 62,5 % van de financiële middelen van Cosme.

Er was 221 miljoen EUR beschikbaar voor de financiële instrumenten en begeleidende activiteiten, met inbegrip van overdrachten en deelname van derde landen.

Er is 137 miljoen EUR vastgelegd voor de leninggarantiefaciliteit (LGF)⁸ en 70 miljoen EUR voor de vermogensfaciliteit voor groei (EFG).

In 2016 werd 0,8 miljoen EUR vastgelegd voor begeleidende activiteiten, waaronder het bevorderen van financiële instrumenten, het verzamelen van gegevens over de toegang van kmo's tot financiering en een studie over het verbeteren van de toegang van kmo's tot openbare kapitaalmarkten.

Leninggarantiefaciliteit

Eind 2016 waren 67 garantieovereenkomsten gesloten met financiële intermediairs in 21 landen (18 lidstaten en 3 derde landen). Meer dan 143 000 kmo's ontvingen financiering (51 000 in 2015) voor een bedrag van bijna 5 547 miljoen EUR. Hieruit blijkt dat de LGF, door financiering te verstrekken aan risicovollere kmo's die anders geen toegang tot dergelijke financiering zouden hebben gehad, een belangrijk effect heeft op de reële economie in de EU en andere landen die aan het Cosme-programma deelnemen. Voorts konden dankzij de combinatie van middelen met het EFSI suboptimale financieringssituaties in de lidstaten veel sneller worden aangepakt dan in het kader van het LGF alleen mogelijk zou zijn geweest, waardoor de hoognodige financiering van de economie aanzienlijk werd bespoedigd.

Eigenvermogensfaciliteit voor groei

In 2016 heeft het EIF in het kader van de EFG vier toezeggingen ondertekend. Deze fondsen waren hoofdzakelijk gericht op investeringen in Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en Zweden, maar waren ook beschikbaar voor investeringen in andere landen en voor grensoverschrijdende investeringen. Het verwachte volume van de investeringen ten gunste van de in aanmerking komende eindontvangers bedraagt bijna 470 miljoen EUR. Alle vier in 2016 ondertekende transacties hebben betrekking op fondsen in de groei- en expansiefase. Eind 2016 waren negen transacties ondertekend: zes voor fondsen in de groei- en expansiefase en drie voor meerfasefondsen die opereren in combinatie met de in het kader van Horizon 2020 opgezette InnovFin-eigenvermogensfaciliteit voor startende ondernemingen.

⁸ Meer informatie is beschikbaar in het verslag van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad over de financieringsinstrumenten die overeenkomstig artikel 140, lid 8, van het Financieel Reglement door de algemene begroting worden gesteund – situatie per 31 december 2016, en het begeleidende werkdokument van de diensten van de Commissie, COM(2017) 535 final.

Bewustmakingsactiviteiten

In 2016 is de Commissie doorgegaan met het actualiseren en promoten van het enkele portaal voor financieringsinstrumenten van de EU⁹. Het portaal is één enkel informatiepunt voor kmo's die op zoek zijn naar EU-financiering in Europa. Het verschaft en actualiseert regelmatig de contactgegevens van ongeveer 1 500 intermediairs, en bestrijkt financiële instrumenten van de EU uit verschillende programma's (Cosme, Creatief Europa, EaSI, ESIF, EFSI, InnovFin, Life, WB Edif, eigen middelen EIB/EIF). De bestreken financiële instrumenten bieden toegang tot meer dan 120 miljard EUR over een periode van zeven jaar.

In samenwerking met nationale belanghebbenden en partnerorganisaties heeft de Commissie in 2016 ook drie evenementen georganiseerd: de juryvergadering voor de Europese Small- en Mid-Cap Awards, de workshop over fiscale nalevingskosten voor kmo's en een seminar voor journalisten met 28 journalisten (een voor elke lidstaat) om hen te informeren over de financiële instrumenten van de EU.

De Commissie voert samen met de Europese Centrale Bank regelmatig enquêtes uit naar de toegang tot de financiering van ondernemingen (SAFE). Deze enquêtes verschaffen informatie over de financiële situatie, de financieringsbehoeften, de toegang tot financiering en de verwachtingen van kmo's. De resultaten over 2016¹⁰ toonden aan dat toegang tot financiering voor 9 % van de Europese kmo's in 2016 de belangrijkste zorg was (een daling ten opzichte van meer dan 15 % in 2013), waarbij bankleningen voor 50 % van de kmo's de belangrijkste vorm van externe financiering bleven.

2.2 TOEGANG TOT MARKTEN

In de Cosme-verordening wordt aangegeven dat 21,5 % van de volledige begroting moet worden besteed aan toegang tot markten.

In 2016 werd 57,9 miljoen EUR besteed aan de internationalisering van kmo's.

Cosme ondersteunt Europese bedrijven, met name kmo's, zodat zij kunnen profiteren van de eengemaakte markt door zakelijke relaties te ontwikkelen buiten hun eigen land en ook naar landen buiten Europa kunnen exporteren.

Enterprise Europe Network

Het Enterprise Europe Network (EEN) biedt geïntegreerde bedrijfsondersteunende diensten aan ondernemingen die willen innoveren, willen uitbreiden en de mogelijkheden op de eengemaakte markt en in derde landen willen onderzoeken. Het netwerk verleent diensten aan ongeveer 250 000 kmo's per jaar, waaronder gespecialiseerde adviesdiensten aan ongeveer 70 000 kmo's.

In 2016 waren 536 deelnemende organisaties uit 92 consortia die 38 EU-landen en derde landen bestreken, bij het Cosme-programma betrokken. De gemiddelde EU-bijdrage in de subsidiabele kosten van de netwerkpartners is ongeveer 55 %. Deze “kernnetwerkpartners”

⁹ www.access2finance.eu

¹⁰ Gedetailleerde resultaten kunnen worden geraadpleegd op: <http://ec.europa.eu/growth/safe>

werkten samen met 80 centra voor bedrijfssamenwerking, gegroepeerd in 30 consortia die 29 landen bestrijken. Zij richten zich op partnerschappen en moeten hun activiteiten financieren uit eigen middelen. (Raadpleeg <https://een.ec.europa.eu/> voor een actuele lijst van partners.)

In 2016 is het Easme begonnen met het systematisch verzamelen van informatie van netwerkkanten over het effect dat zij verwachten dat de diensten op hun bedrijf zullen hebben. Er werd feedback verzameld over het verwachte effect van zowel partnerschapsovereenkomsten als adviesdiensten op de verwezenlijking van drie belangrijke doelstellingen van het netwerk: verbetering van de markt (marktaandeel/omzet); positief effect op de werkgelegenheid; en een beter concurrentievermogen door innovatie. Uit de resultaten bleek dat bijna 70 % van de klanten verwacht dat de steun van het netwerk hun marktsituatie zal verbeteren, bijna 50 % dat het hun concurrentievermogen zal verbeteren en meer dan 40 % dat het hen zal helpen banen te behouden of te scheppen.

Andere activiteiten

De bedrijfscommunicatiecampagne over de voordelen van Cosme voor kmo's was gericht op 1,6 miljoen kmo-eigenaars in Bulgarije, Tsjechië, Estland, Litouwen en Slovenië. Fase I was gericht op het organiseren van een infodag voor belanghebbenden in elk land. Fase II was erop gericht hen aan te moedigen om via hun kanalen informatie te verspreiden over het beleid van de EU en de lidstaten en de mogelijkheden. Om het gebruik door kmo's van op EU-niveau aangeboden diensten/hulpmiddelen te vergroten, was de actie gericht op de bevordering van lokale netwerken en toegangspunten tot informatie (zoals het EEN en de relevante portalen/websites). Een belangrijk onderdeel van de campagne was het online- en socialemediagedeelte, waarmee **207,2 miljoen advertentieweergaven**, 919 000 kliks op links, 2,2 miljoen videoweergaven en **21 781 interacties op sociale media** werden bereikt.

De samenwerking tussen de EU en Japan heeft zich verder ontwikkeld dankzij de jaarlijkse subsidie van 2,8 miljoen EUR aan het Centrum EU-Japan. Het centrum werd opgericht om de toegang van Europese bedrijven tot de Japanse markt te verbeteren, door hun de nodige gegevens over de plaatselijke omstandigheden te verstrekken en hen vertrouwd te maken met de commerciële en industriële praktijken waarmee EU-bedrijven in Japan te maken krijgen. Tevens wordt een training verzorgd over productietechnologieën, kwaliteitszorg en innovatie ter verbetering van het concurrentievermogen van Europese bedrijven.

De portaalsite Your Europe (Uw Europa) – Bedrijfsleven trok in 2016 3,5 miljoen unieke bezoekers, wat een stijging inhoudt van 118 % ten opzichte van 2015. De meest bezochte delen¹¹ van de website zijn de pagina's over btw en douane (44 %), financiering (25 %) en verkopen in het buitenland (9 %). Gebruikers die meer deskundig advies nodig hebben, kunnen rechtstreeks vanuit het portaal vragen stellen aan een lid van het EEN. Van januari tot december 2016 ontvingen de EEN-partners bijna 4 000 verzoeken via het portaal. Het onderwerp waarover het vaakst informatie werd gevraagd was financiering (49 % van de vragen), gevolgd door groeien in het buitenland (13 %) en EU-wetgeving en onderzoek (9 %).

¹¹ “Btw en douane” heet nu “Belastingen”, “Financiering” heet nu “Financiën”, en “Verkopen in het buitenland” heet nu “Verkopen in de EU”.

Uit een onderzoek onder bezoekers van het portaal, begin 2017, bleek dat meer dan 89 % van de bezoekers het portaal beoordelen als uitstekend, goed of voldoende.

2.3 VERBETERING VAN DE RANDVOORWAARDEN EN HET CONCURRENTIEVERMOGEN

In de Cosme-verordening wordt aangegeven dat 11 % van de volledige begroting moet worden besteed aan het verbeteren van de randvoorwaarden en het concurrentievermogen.

In 2016 werd 37,9 miljoen EUR voor deze doelstelling uitgetrokken.

Cosme heeft activiteiten gefinancierd die erop gericht zijn de internationalisering van clusters te bevorderen, gunstige voorwaarden te scheppen voor het concurrentievermogen van de toeristische sector, sociale ondernemingen te ontwikkelen, en het concurrentievermogen van andere strategisch belangrijke sectoren in de EU te vergroten. Cosme bevorderde ook het platform voor betere regelgeving en de oprichting van samenwerkingsnetwerken voor een industriële opleving.

Clusters

Het “Programma internationalisering van clusters voor kmo’s” ondersteunt consortia die een gezamenlijke internationale strategie willen ontwikkelen, alsook de internationalisering van kmo’s, vooral in opkomende thematische gebieden. Dit programma draagt ook bij aan het stimuleren van internationale clustersamenwerking door middel van de verdere ontwikkeling van het Europese platform voor clustersamenwerking (European Cluster Collaboration Platform).

De clusterinitiatieven waren gericht op groepen van gespecialiseerde bedrijven en ondersteunden strategische interregionale en internationale samenwerking. Dankzij de onlinediensten van het Europese platform voor clustersamenwerking is het nu mogelijk alle clusterorganisaties in Europa en daarbuiten op één enkele plaats in kaart te brengen. De website heeft ook pagina’s gewijd aan strategische partnerschappen tussen Europese clusters, matchmaking-evenementen en internationale samenwerking. De matchmaking-evenementen hebben geresulteerd in de organisatie van 2 984 bilaterale ontmoetingen en de ontwikkeling van 363 clustersamenwerkingen.

Het Worth-partnershipsproject

Dit capaciteitsopbouwproject heeft tot doel nieuw talent (creatieve kmo’s) te helpen innovatieve ideeën en prototypes te produceren en op te schalen. Het ondersteunt de samenwerking tussen modeontwerpers, creatieve bedrijven, ambachtslieden en fabrikanten, en technologiebedrijven.

In de eerste selectieronde werden 41 partnerschapsprojecten (waarbij 100 bedrijven en ontwerpers betrokken waren) voorgeselecteerd, waarvan er 27 werden geselecteerd en waarvoor samenwerkingsovereenkomsten werden gesloten. Bij de 27 geselecteerde projecten waren 60 ontwerpers, startende ondernemingen en bedrijven uit 20 Cosme-landen en

verschillende creatieve sectoren betrokken: 16 projecten hadden betrekking op de mode- en textielsector, 2 op schoeisel, 3 op accessoires, 3 op meubelen, 2 op sieraden en 1 op de ledersector.

Een voorbeeld ter illustratie van de creativiteit van deze projecten is “Wear Pure”, een samenwerkingsverband tussen Spanje en Nederland waarbij kleding wordt vervaardigd van textiel waarin een CO₂-zuiveringstechnologie is verwerkt (CO₂pure is een mineraal en een verbinding van microdeeltjes die de eigenschap heeft dat het de belangrijkste broeikasgassen CO₂ en NO_x mineraliseert). Het prototype is digitaal ontworpen en vervaardigd met behulp van een 3D-printer. Meer informatie is [hier](#) te vinden.

Toerisme

De door Cosme in 2016 gefinancierde initiatieven op het gebied van toerisme hebben bijgedragen aan de versterking van het concurrentievermogen van de Europese toeristische sector. Financieel gezien had de grootste activiteit betrekking op ondersteuning van de internationalisering van de actoren in de toerismesector in de EU, de bevordering van trans-Europese toeristische producten en de organisatie van B2B-matchmaking tijdens internationale beurzen. Van de acht geplande matchmaking-evenementen zijn er tot dusver zes georganiseerd. De activiteit had ook tot doel op elk internationaal evenement ten minste 200 marktpartijen bijeen te brengen en unieke Europese toeristische bestemmingen te promoten op 10 internationale toeristische beurzen

Een activiteit in samenwerking met de OESO heeft bijgedragen tot een betere kennis van het sociaaleconomische aspect van toerisme, om de EU-instellingen en nationale overheidsinstanties te helpen hun beleid en strategieën vorm te geven. Er is meer onderzoek nodig naar het toerisme in de EU en de OESO-landen (gegevens, toeristenstromen, gedrag, uitgaven enz.). In het kader van Cosme heeft de OESO ook verslagen opgesteld over trends en beleidsmaatregelen op het gebied van toerisme (verslag uit 2018), over investeringstrends in het toerisme met het oog op doeltreffende beleidsreacties, over megatrends om de toekomst van het toerisme beter vorm te geven, en over de gevolgen van terroristische aanslagen.

De zichtbaarheid van Europese topbestemmingen is verder toegenomen. Alle 17 kandidaat-bestemmingen werden begunstigd, waarvan 16 in de EU en 1 in Servië. Het thema voor de editie van 2016 was “cultureel toerisme”, d.w.z. dat die bestemmingen werden bekroond die een specifiek toeristisch aanbod hadden ontwikkeld op basis van hun lokaal cultureel erfgoed.

2.4 BEVORDERING VAN ONDERNEMERSCHAP EN DE ONDERNEMERSCHAPSCULTUUR

In de Cosme-verordening wordt aangegeven dat 2,5 % van de volledige begroting moet worden besteed aan het bevorderen van ondernemerschap en de ondernemerschapscultuur.

In 2016 werd 14,2 miljoen EUR uitgetrokken voor deze doelstelling (4,6 % van de volledige begroting van Cosme voor dat jaar), waarvan het grootste deel bestemd was voor Erasmus voor jonge ondernemers.

Erasmus voor jonge ondernemers

In november 2018 waren er 2 800 matches gemaakt tussen nieuwe ondernemers en ervaren ondernemers, waarbij 98 intermediaire organisaties en 29 Cosme-landen betrokken waren. In 39 landen waren intermediaire organisaties beschikbaar.

Er werd een ondersteunend bureau geselecteerd om de activiteiten van de Europese partnerschappen en de intermediaire organisaties van het programma te coördineren en te ondersteunen. De rol van het ondersteunend bureau bestaat erin het uitvoerend agentschap en de Commissie bij te staan en te ondersteunen bij het beheer van het programma en te helpen bij promotie- en communicatieactiviteiten.

Europees netwerk voor vroegtijdige waarschuwing en voor steun aan ondernemingen en tweede starters

Dit netwerk heeft ten doel ondersteunende diensten voor ondernemingen en bedrijfseigenaren in moeilijkheden, alsmede voor eerlijke failliete ondernemers die een tweede kans willen, te conceptualiseren, te ontwikkelen en uit te voeren. Elk jaar worden meer dan 200 000 bedrijven in de EU met betalingsproblemen geconfronteerd en gaan 1,7 miljoen banen in de EU verloren als gevolg van faillissementen. Bovendien is het risico van een faillissement waar Europeanen het bangst voor zijn als ze een nieuw bedrijf starten: 43 % van de Europeanen zou geen bedrijf starten als er een kans is dat het mislukt, tegenover slechts 19 % in de Verenigde Staten.

Early Warning Europe heeft mechanismen voor vroegtijdige waarschuwing opgezet in Polen, Spanje, Italië en Griekenland; in de periode 2017-2019 is steun verleend aan 3 500 bedrijven die in zwaar weer waren gekomen. De Commissie steunde de oprichting van mechanismen voor vroegtijdige waarschuwing in nog eens vijf EU-lidstaten in de periode 2017-2019: de “landen van de tweede golf”. Het uiteindelijke doel van het project was mechanismen voor vroegtijdige waarschuwing op te zetten in alle lidstaten van de EU.

3. ONDERSTEUNENDE MAATREGELEN EN ADMINISTRATIEVE UITGAVEN

Cosme-steunmaatregelen worden gefinancierd uit begrotingsonderdeel 02.0201. In 2016 werd 4,7 miljoen EUR uitgetrokken voor ondersteunende maatregelen.

Er werden conferenties, workshops en bijeenkomsten van deskundigen georganiseerd, waaraan verschillende belanghebbenden (onder meer nationale autoriteiten, branche- en consumentenorganisaties, vertegenwoordigers van kmo's, niet-gouvernementele organisaties) deelnamen, om de uitdagingen te bespreken waarmee de verschillende industriële sectoren te

maken krijgen. Er werd bijzondere aandacht besteed aan aanbevelingen om beter in te spelen op de behoeften van kmo's en manieren om het concurrentievermogen verder te verbeteren.

De administratieve uitgaven vertegenwoordigden 3 % van de begroting in 2016. De administratieve uitgaven van de Commissie (DG GROW) bedroegen 3 154 272 EUR en die van het Easme 7 419 744 EUR.

Een opmerkelijke ondersteunende maatregel die uit de begroting 2016 is gefinancierd, is het Europees netwerk van defensiegerelateerde regio's, dat regio's met middelen voor tweërlei gebruik samenbracht om beste praktijken uit te wisselen en samen te werken. Het doel was het potentieel voor tweërlei gebruik van hun regionale strategieën te vergroten (voor slimme specialisatie), en de marktkansen voor tweërlei gebruik voor kmo's te vergroten, overeenkomstig de mededeling van 2013 over defensie en de routekaart voor de uitvoering uit 2014. De deelnemende regio's waren betrokken bij vier evenementen: "The dual use of cyber-security" (Het tweërlei gebruik van cyberveiligheid, Rennes, 23 november 2016), "Maritime and defence dual-use conference" (Maritieme en defensieconferentie over tweërlei gebruik, Southampton, 4 mei 2017), "Dual-use conference – drones and space" (Conferentie over tweërlei gebruik – drones en ruimtevaart, Aarhus, 4 mei 2017) en het "European forum on defence and dual-use technologies in the maritime domain" (Europees forum over defensie en technologieën voor tweërlei gebruik in het maritieme domein, Toulon, 20 september 2018). Deze evenementen hebben bijgedragen tot het verzamelen van vele beste praktijken, die het netwerk in een later stadium wil publiceren.

De administratieve uitgaven hielden verband met onderzoeken, bijeenkomsten van deskundigen en voorlichtings- en communicatieactiviteiten, waaronder communicatie van de politieke prioriteiten van de EU met betrekking tot de algemene doelstellingen van het Cosme-programma. Hieronder vallen ook de uitgaven die verband houden met IT-netwerken en met overige technische en administratieve ondersteuning die de Commissie heeft gedaan voor het beheer van het Cosme-programma.

4. BIJDRAGE AAN DE DOELSTELLING VAN INTEGRATIE VAN DE KLIMAATDIMENSIE

De bijdragen van het Cosme-programma aan de doelstelling van integratie van de klimaatdimensie, die voor alle programma's van de Commissie geldt, bedraagt naar schatting 20,7 miljoen EUR, gelijk aan 6,6 % van de financiële toewijzing in 2016.

Relevante doelstelling/output	DB 2016 (miljoen EUR)
Enterprise Europe Network	13,7
Financiële instrumenten	7
Totaal	20,7

Voor verscheidene Cosme-acties is het echter moeilijk de bijdrage aan integratie van de klimaatdimensie te volgen zonder een extra administratieve last op te leggen aan de financiële intermediairs en, uiteindelijk, aan de honderdduizenden deelnemende kmo's die de uiteindelijke ontvangers zijn. Bovendien hebben sommige acties, zoals de Worth-partnerschapsprojecten, een indirect effect op de doelstellingen inzake klimaatverandering, die niet gemakkelijk meetbaar zijn.

5. CONCLUSIE

Toegang tot financiering bleef een kernactiviteit in 2016. Meer dan 143 000 kmo's ontvingen financiering voor een bedrag van bijna 5 547 miljoen EUR in het kader van de garantiefaciliteit voor leningen (LGF), en in 21 landen werden garantieovereenkomsten gesloten. Meer dan 91 % van de kmo's die financiering ontvingen, had minder dan tien werknemers, wat aantoont dat de LGF zich effectief richt op kmo's die specifieke problemen ondervinden om toegang te krijgen tot de financiering die zij nodig hebben.

Cosme bouwt voort op de gedegen ervaring die met de voorgaande programma's is opgedaan. Dankzij het Enterprise Europe Network (EEN) hebben meer dan 7 miljoen kmo's digitale informatiediensten ontvangen. Meer dan 250 000 bedrijven ontvingen directe ondersteunende diensten (in de vorm van informatie-uitwisseling, adviesdiensten, evenementen en bedrijfs- en technologie-evaluaties in verband met intellectuele-eigendomsrechten).

De randvoorwaarden voor kmo's in de EU zijn verbeterd dankzij clustermaatregelen en maatregelen gericht op de toeristische sector. De geïntegreerde bedrijfsondersteunende diensten van het EEN hebben geholpen de toegang van kmo's tot financiering en markten te vergemakkelijken, de onevenredig zware administratieve lasten te verminderen en ondernemerschap in de hele EU te bevorderen. Als een op kmo's gericht programma vormt de Cosme een aanvulling op andere EU-programma's en bouwt voort op de gedegen ervaring van de voorgaande programma's.

Het Cosme-programma ligt op schema om zijn doelstellingen tegen eind 2020 te bereiken, en de maatregelen ervan blijven relevant voor het bevorderen van economische groei en het scheppen van werkgelegenheid, en worden afgestemd op de veranderende behoeften van kmo's.

BIJLAGE

Tabel: totale begroting van Cosme die in 2016 beschikbaar was voor budgettaire vastleggingen

Begrotingsonderdeel 02 01 04 01 voor administratieve uitgaven

Goedgekeurde begroting:	2 766 027
Overdrachten:	44 873
Bijdragen van derde landen:	343 372
Totale begroting beschikbaar voor budgettaire vastleggingen:	3 154 272

Begrotingsonderdeel 02 01 06 01 voor de werking van het Easme-agentschap:

Goedgekeurde begroting:	7 005 395
Overdrachten:	37 329
Bijdragen van derde landen:	377 020
Totale begroting beschikbaar voor budgettaire vastleggingen:	7 419 744

Begrotingsonderdeel 02 02 01 voor alle andere operationele uitgaven

Goedgekeurde begroting:	110 863 958
Overdrachten:	2 315 091
Bijdragen van derde landen:	12 231 435
Totale begroting beschikbaar voor budgettaire vastleggingen:	125 410 483

Begrotingsonderdeel 02 02 02 voor operationele uitgaven m.b.t. toegang tot financiering

Goedgekeurde begroting:	191 559 780
Overdrachten:	10 913 776
Bijdragen van derde landen:	19 123 329
Totale begroting beschikbaar voor budgettaire vastleggingen	221 596 885

Tabel: uitvoering van de Cosme-begroting in 2016

Be- grotings- onder- deel		Budgettaire vastleggingen ¹²			Betalingen		
		Beschikbare begrotings- middelen	Uitgevoerde begroting	Uit- voering %	Kredieten beschikbaar voor betalingen	Uitgevoerde betalingen	Uit- voering %
02 02 02	Toegang tot financiering	221 596 885	209 325 361	94,46 %	97 585 635	67 550 195	69,22 %
02 02 01	Toegang tot markten, ondernemingsklimaat en ondernemerschap						
	totale in 2016 vastgelegde begroting, waaronder overdrachten voor 020201	125 410 483	121 955 683	97,25 %	67 233 839	57 189 265	85,06 %
Over- gedragen Easme	naar 2017 overgedragen activiteiten	66 039 149	64 464 048	94,59 %			
Over- gedragen GROW	naar 2017 overgedragen activiteiten	1 189 050	942 955	79,30 %			
02 01 04 01	Administratieve begroting	3 154 272	3 109 344	98,58 %	3 154 272	483 897	15,34 %
02 01 06 01	Easme – administratieve begroting	7 419 744	7 005 395	94,42 %	7 419 744	7 005 395	94,42 %
	In 2016 vastgelegde operationele begroting, waaronder overdrachten	347 007 368	327 459 848	94,4 %			
Totaal Cosme	Totale uitgevoerde begroting, met inbegrip van administratieve uitgaven, na overdrachten	357 581 384	337 574 588	94,4 %	175 393 490	132 228 752	75,39 %

¹² Inclusief de goedgekeurde begroting, bijdragen van derde landen en EVA en overdrachten.